

ПАМ'ЯТІ ТАЛАНОВИТОГО ВЧЕНОГО ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ ЗАГАНЯЧА ЮРІЯ ЙОСИФОВИЧА

У липні цього року минає 30 років з дня смерті Ю.Й. Заганяча – одного із засновників Львівської наукової школи напівпровідникової тензометрії.

Ю.Й. Заганяч народився у Львові 7 лютого 1940 року у робітничій сім'ї. В 1961 році після закінчення хімічного факультету Львівської політехніки був направлений на кафедру фізики на посаду ст. лаборанта з вищою освітою. Після створення в 1962 р. кафедри напівпровідникової електроніки перейшов на роботу в лабораторію кафедри на посаду інженера, згодом молодшого наукового співробітника.

Тоді на кафедрі під керівництвом проф. Сандулової А.В. вирощували напівпровідникові ниткоподібні кристали методом хімічних газотранспортних реакцій, зокрема кремнію. Спочатку Юрій Йосифович разом з І.Й. Мар'ямовою, яка після закінчення фізичного факультету Львівського університету в 1961 р. працювала в лабораторії – досліджували механічні властивості цих кристалів. Було встановлено, що ниткоподібним кристалом кремнію з кристалографічною орієнтацією [111] властива надзвичайно висока механічна міцність. Тоді виникла ідея створення на їх основі тензорезистивних механічних датчиків, аналогів яким на той час не було.

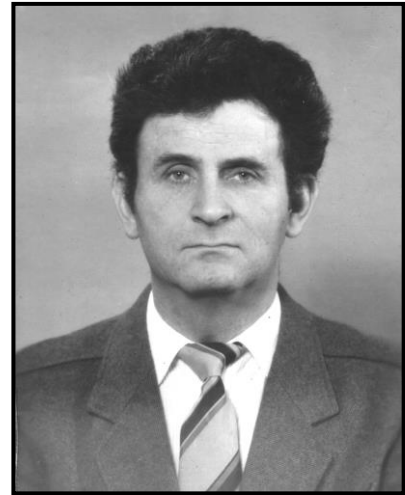
Результати перших досліджень доповідались на багатьох конференціях, а в 1969 р. Львівська політехніка організувала науково-технічну конференцію з напівпровідникової тензометрії, де більшу частину доповідей було представлено від Львівської політехніки. Так Львівська наукова школа з напівпровідникової тензометрії посіла достойне місце серед інших в країні.

Основним напрямом наукової роботи Ю.Й. Заганяча стало створення різноманітних датчиків тиску з тензорезисторами на основі ниткоподібних кристалів кремнію. В цих розробках проявився конструкторський талант Юрія Йосифовича. Усі розроблені ним датчики відрізняються оригінальною конструкцією, зокрема, варто відзначити датчики тиску з універсальним тензомодулем. Розроблено також датчики на різні діапазони тисків, працездатні у широкому інтервалі температур – від температури рідкого азоту до $+500^{\circ}\text{C}$. Попит на такі датчики був величезний, їх використовували в різних галузях науки і техніки, зокрема, в авіаційній і космічній техніці, медицині, оборонній промисловості та інших. Для виконання цих робіт була створена лабораторія НДЛ-30 з великим обсягом фінансування в межах госпдоговорів.

У 1974 р. Ю.Й. Заганяч захистив кандидатську дисертацію, згодом отримав вчене звання старшого наукового співробітника. В 1989–1990 рр. результати досліджень доповідались на міжнародному симпозиумі East–West, який проводився в Болгарії. Потім з'явилися публікації у міжнародному журналі "Sensors and Actuators", а також доповіді на міжнародних конференціях EuroSensors. Ю.Й. Заганяч був співавтором більше 130 наукових публікацій і багатьох авторських свідоцтв на винаходи.

Ю.Й. Заганяч був завзятим мотоциклістом – реставрував старі мотоцикли, брав участь у міжнародних змаганнях у Польщі на реставрованому мотоциклі бельгійської фірми Gillet Herstal. Створив у Львові клуб любителів старих авто "Автоантік", організував міжнародну виставку старих автомобілів різних фірм, яка проходила у приміщенні Львівського Арсеналу. Ю.Й. Заганяч був справжнім галичанином, патріотом України: робив прекрасні фотографії Львова і карпатських краєвидів.

На жаль, серце Ю.Й. Заганяча не витримало напруженого ритму життя і 15 липня 1993 р. він помер на операційному столі кардіологічної лікарні Києва. Похований Ю.Й. Заганяч на Янівському цвинтарі. Смерть Ю.Й. Заганяча стала величезною втратою для рідних, друзів, співробітників лабораторії та кафедри. Пам'ять про цю прекрасну талановиту людину назавжди залишиться в наших серцях.

Зі спогадів завідувача кафедри напівпровідникової електроніки проф. Анатолія Дружиніна та к.т.н., с.н.с. Інни Мар'ямової